

Stručni rad

IGRAČKE - NEKAD I DANAS

Janja Štefanič Guštin
Osnovna škola Metlika

Sažetak

U sklopu lokalnog projekta Tjedan kulturne baštine učenici su se upoznali s raznim igračkama koje su nekada djeca koristila u igri. Na temelju stečenog znanja engleskog jezika, pokušali su ih imenovati odnosno dodijeliti igračkama nazive na stranom jeziku i jednostavno ih opisati. Od listova kukuruznih klipova izradili su lutke dječaka i djevojčica. Sašili su jednostavne igračke koristeći platno i gumbe.

Ključne riječi: igračke, engleski jezik, prirodni materijali

1. UVOD

1.1 Što je igračka?

Za dijete su u njegovim različitim razvojnim fazama važne i različite vrste igračaka. U početku se dijete uglavnom igra s majkom, a zatim se između 2. i 3. godine starosti postupno razvija paralelna igra s drugom djecom. Nakon 3. godine raste interes djeteta za vršnjake. U posljednjem razvojnom razdoblju sve je veći značaj društvenih igara. Zdravstveni inspektorat Republike Slovenije definira igračku kao proizvod koji je dizajniran i namijenjen za igru djece mlađe od 14 godina. U širem smislu, međutim, igračka se može definirati kao svaki predmet koji dijete koristi u svojoj igri. Prve igračke djeteta predstavljaju dijelovi tijela kao što su prsti, ruke, stopala itd. Kasnije igračke postaju i predmeti iz njegove okoline, čija izvorna uloga nije nužno igračka (npr. pelena, deka, žlica i sl.). Tek kasnije "prave" igračke postaju aktualne i relevantne za dijete.

1.2 Utjecaj igračke na dijete

Iako je glavna namjena igračke zapravo igra, ona može predstavljati i odgojno sredstvo. Igračka potiče dijete na razvoj mnogih vještina, kao što su promatranje, razmišljanje, kombiniranje, suradnja i ustrajnost. Ona potiče razmišljanje djeteta, tjelesni i kognitivni razvoj, te razvoj mašte i izražavanje njegovih emocija, uvodeći ga u širu društvenu okolinu. Manipulirajući igračkama različitih veličina, oblika i materijala, dijete upoznaje svoje tijelo, sposobnosti i okruženje u kojem živi. Moramo izbjegavati igračke koje asociraju isključivo na nasilje (npr. oružje), jer takve igračke ne pomažu razvoju djeteta. Odabir dobre igračke od velike je važnosti za dijete, jer potiče razvoj raznih sposobnosti, a ujedno se dijete razvija kao individua tijekom njenog korištenja. Važno je biti svjestan da prava igračka ima jednak značaj za dijete kao i sama igra [1].

2.IGRAČKE NEKADA

Tijekom provedbe projekta Tjedan kulturne baštine, surađivala sam s učenicima 2. razreda osnovne škole koji su tek počeli učiti engleski jezik, tako da je njihovo znanje još uvijek na osnovnoj razini poznavanja pojedinih riječi. Među njima su se svojim znanjem posebno istaknula dva učenika, budući da kod svakog od njih jedan roditelj govori engleski jezik. Na satu nastavnog predmeta Upoznavanje okoline najprije sam pitala učenike jesu li im poznate igračke s kojima su se igrali njihovi roditelji, bake i djedovi. Očekivala sam da će znati nabrojati neke od njih, jer ih i sami vole koristiti u igri. Naveli su lutke od platna, konjiće za ljuljanje, lukove i strijele, drveni mač, zviždaljku od grančice lijeske, rog od drvene kore, drvenu kolijevku za lutkice... Objasnila sam im da ponekad obitelji nisu imale novca da bi mogle kupiti svojoj djeci igračke, pa su ih roditelji pravili sami. Majke su im od stare odjeće izrađivale lutke i odjeću za njih, a očevi su za njih rezbarili igračke od drveta. Sve se to događalo uglavnom zimi, kada nije bilo posla u poljima. Dani su bili kraći, a večeri duže. Tijekom sljedećeg školskog sata otišla sam s učenicima u Muzej Bele Krajine gdje nas je primila kustosica, koja nas je provela po muzeju i predstavila nam zbirke igračaka iz prošlosti. O nekim primjercima iznijela je zanimljive, dodatne detalje jer potječu iz razdoblja prije naše ere. Razgovarali smo o materijalima od kojih su igračke izrađene, te važnosti igračaka za djecu. Pogledali smo slike starih igračaka koje se čuvaju u posjećenom muzeju. Pri tome smo pokušali spojiti znanje engleskog jezika s poznavanjem igračaka. Opisali smo ih osnovnim riječima, potražili naziv za svaku igračku, te naveli njenu boju, veličinu i dužinu. Dva učenika koja s roditeljima govore engleski jezik, bila su od velike pomoći svojim drugarima iz razreda, jer su pokazala stvarno znanje

stranog jezika. Nakon povratka u školu otišli smo u informatičku učionicu, gdje je svako dijete putem interneta potražilo za sebe zanimljivu igračku iz prošlosti. Učenici su imali na raspolaganju jedan školski sat kako bi pronašli što više informacija o odabranim igračkama. Te su informacije nastojali što ljepše estetski urediti te ih kasnije u obliku kratkog govornog nastupa prezentirati svojim drugarima iz razreda.

3.RADIONICA

3.1.LUTKA OD KUKURUZHNIH LISTOVA

Na satu sam ih upoznala s postupkom izrade lutke djevojčice ili dječaka od prirodnog materijala „kumušine“ (tj. listova kukuruznog klipa). Sa sobom sam donijela materijal koji je potreban (kukuruzne listove i kukuruznu svilu, drvene štapiće, trakice) za izradu jednostavnih figurica djevojčica i dječaka. Svaki je učenik izradio svoju igračku vježbajući tako svoje ručne vještine. 1. korak: Listove kukuruznog klipa najprije je trebalo iskoristiti za oblikovanje glave lutke (Slika 1).

Slika 1: Uvijanje kukuruznog lista

2. korak: U visini vrata zavezali su uzicu i kroz mali otvor gurnuli štapić koji je predstavljao nosač tijela lutke (Slika 2).

Slika 2: Oblikovanje glave

3. korak: Pričvrstili su ruke i odjeću, te napravili noge na muškim i suknjice na ženskim lutkama (Slika 3).

Slika 3: Lutka

4. korak: Za kosu su koristili kukuruznu svilu (kosu) koju su uz pomoć ljepila zalijepili na glave lutaka (Slika 4).

Slika 4: Odabir kose

S obzirom na to da učenici nisu bili upoznati s postupkom izrade igračke, bila im je potrebna dodatna pomoć u izradi lutaka od prirodnog materijala. Konačne proizvode pokazali su svojim drugarima iz razreda te ih na kraju sata odnijeli kući, gdje su roditeljima predstavili igračke i nastavili s igrom.

3.2.KRPENA IGRAČKA

Prateći moje upute u tom višednevnom razdoblju, učenici su donijeli i razne komade tkanine koje njihovim majkama i bakama više nisu bili potrebni kod kuće. Donijeli su i otpale gumbe raznih veličina, konce i igle. Na komadiće tkanine nacrtali su oblike igračaka koje su željeli izraditi. Uglavnom su crtali oblik lutke, a neki su se odlučili i za proizvode u obliku određenih životinja. Tkaninu su uz pomoć škara izrezali na dva dijela, koja su potom sašili. Neposredno prije nego što su završili sa šivanjem, unutrašnjost igračaka napunili su zrcima pšenice. Prišili su i gumbe koji su predstavljali oči i nos. Uz pomoć konca izradili su i druge detalje igračke, poput usta ili nosa (Slika 5). Tijekom rada došla je do izražaja njihova motorika, koja je kod neke djece još u razvoju te je još uvijek primjetno gruba. Učenici su bili ponosni na svoje konačne proizvode i rado su ih pokazali svojim drugarima iz razreda.

Slika 5: Žaba od tkanine

3.3. SAZNANJA NA KRAJU OBAVLJENOG ZADATKA

Nakon analize završenih dječjih aktivnosti, ustanovili smo da smo saznali mnogo podataka iz prošlosti koje nam do sada nisu bile poznate. Bilo mi je drago što su učenici tako rado pristupili postupku izrade igračka od prirodnih materijala za čiju izradu ne trebamo novac, već samo malo snalažljivosti i mašte. No, pokazali su i dosta umijeća u izradi igračka od komadića tkanine, posebice u šivanju, uzimajući u obzir da su neki učenici priznali da se nikada ranije nisu okušali u šivanju. Spoznali su da od male količine materijala mogu stvoriti mnogo toga lijepog te da im aktivnosti izrade i konačni proizvodi donose posebno zadovoljstvo te pružaju zabavu u igri.

4. ZAKLJUČAK

Moramo biti svjesni da su svi ljudi odgovorni za naše naslijeđe koje dobivamo iz prošlosti. Današnji životi donose brz tempo i često se dogodi da o prošlosti uopće ne razmišljamo na pravi način, ali nas sjećanja vežu za naše pretke koji su nam podarili mnogo korisnih stvari koje su današnjoj djeci nepoznate. Moramo biti svjesni i činjenice da će stvari i razni običaji iz naše sadašnjosti jednom postati dio prošlosti i da će naši potomci o njima učiti iz povijesti ili slušati o njihovoj uporabi kroz pripovijedanje starijih. Prošlost moramo čuvati na različite načine. Projekt Tjedan kulturne baštine pruža priliku za oživljavanje zaboravljenih stvari iz prošlosti.

5. LITERATURA

[1] Dobra igrača. Dostupno na: <https://www.varuska-ziva.si/dobra-igraca/>
[Pristupljeno 28. 2. 2022.].